

'Episodi 1: L'amenança fantasma' enceta la nova trilogia de 'Star Wars'. Els crítics n'han destacat la pobra interpretació dels actors i la riquesa i espectacularitat dels efectes especials.

Els orígens d'un imperi

Més de setze anys han hagut d'esperar els fans perquè George Lucas tornés a agafar una càmera i expliqués els orígens del seu imperi galàctic. Molt abans que s'estrenés, 'Star Wars. Episodi 1' ja era un fenomen de masses. Tindrem guerra, doncs, per estona.

"F a molt de temps, en una galàxia molt, molt llunyana..." un fanàtic dels còmics de Superman i dels serials de Flash Gordon va tenir la idea de crear una nova aventura espacial basant-se en fonts diverses de solvència reconeguda. George Lucas, nascut un 14 de maig de 1944 a Modesto (Califòrnia), sempre havia volgut formar part del món del cel·luloide i així, després d'estudiar cinema a la Universitat del Sud, va

participar, fent d'ajudant de direcció, en films com *La vall de l'arc iris* o *Rain People*, totes dues d'un jove net anomenat Francis Ford Coppola, fins que va considerar que ja estava preparat per al seu primer film en solitari: *THX-1138* (1971), un relat futurista ambientat al segle XXV, en què els éssers humans prenen drogues per inhibir les seves passions i viuen en ciutats ocultes sota terra, controlades per ordinadors i robots policia.

El film, que oferia grans dosis d'imaginació i força recursos i efectes, tot i el seu minso pressupost, no va tenir l'èxit que se n'esperava, cosa que féu recular Lucas a un nou producte més del gust del públic mitjà nord-americà. Així, dirigí *American Graffiti* (1973), una al·legoria de l'*american way of life* dels despreocupats anys 60. La pel·lícula, farcida de nostàlgics temes musicals, va ser un èxit de taquilla sorprenent, cosa que va do-

nar al director prou liquiditat per a tirar endavant un producte molt més ambiciós i personal. En un primer moment, va pensar a tornar a portar a la pantalla les aventures de Flash Gordon, l'heroi creat per Alex Raymond, però la gran suma de dòlars que s'havien de pagar per aconseguir-ne els drets el van desmoralitzar i va decidir de tirar endavant una història pròpia. O potser no tan pròpia, perquè una de les primeres fonts d'inspiració del *Star Wars* embrionari es pot trobar en el film d'Akira Kurosawa *Kakuhî toride no San-Akunin* (1958), protagonitzat per dos soldats, un de baixet i un altre de més alt, per un

valent guerrer samurai, una princesa arrogant, un temut líder militar i una misteriosa fortalesa amagada que ha de ser capturada i destruïda tant sí com no. Evidentment, no s'ha de ser cap eminència per a veure els punts, més que comuns, entre aquest film japonès i allò que havia de ser la trilogia de *Star Wars*. Ara només faltava algú que li financés els més de mil cinc-cents milions de pessetes que li calien per començar el rodatge. Uns diners que hi va posar Alan Ladd Jr., en aquells moments al capdavant de la 20th Century Fox, el qual va arriscar-se en un projecte de concepció ben "marciàna".

La guerra de les galàxies (1977), doncs, va marcar un punt a part en la història del cinema, però no pel seu argument –bastant prototípic, d'altra banda, malgrat que se situa a l'espai–, sinó perquè es presentava com un film fet amb la tecnologia del futur (un equip de nou-cents persones s'havia encarregat de crear 356 efectes especials, contraposats a la mitjana de 150 que acostumaven a sustentar les produccions de ciència-ficció de l'època). L'ús de maquetes i pantalles blaves de croma ocupava una bona part de la realització del film que, a més, es beneficiava de la recreació de naus

espacials i de tota mena de robots i androïdes.

Els seus protagonistes van adquirir d'un dia per altre l'estatus d'estrelles, des de Mark Hamill, que hi feia de Luke Skywalker, a Carrie Fisher, la princesa Leia Organa (dos actors que després de rodar les tres parts de la trilogia van veure com la seva carrera queia en picat), fins a Harrison Ford, que prestava el seu físic a un mercenari fatxenda anomenat Han Solo, i que en un cert moment, i malgrat el prestigi que li havia donat el film, va voler abandonar la saga, cansat del personatge. El repartiment es comple-

tava amb els androïdes C-3PO i R2-D2 al servei de Luke, i del

insospitada en aquell moment: tenir tots els drets sobre el *merchandising* que la sèrie generés. Els directius de la companyia ho van acceptar immediatament perquè no van veure gaire futur en aquella clàusula. Ara es deuen rosegar els punys després dels milions i milions de dòlars que ha produït el mercat de ninots, llibres i altres productes derivats de la saga. "A l'estat espanyol, el *merchandising* va trigar força a arribar –recorda Pedro Torres, president del Club Star Wars d'Espanya–. De primer era allò més típic: cromos, algun llibre il·lustrat i, en acabat, les novel·les. Va ser arran de la segona remesa de la saga que la venda de material ja es va disparar".

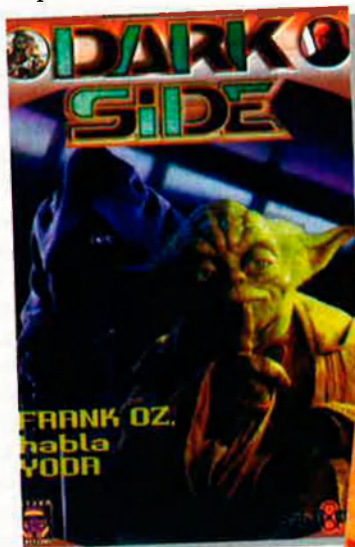
L'Imperi contraataca (1980) va arribar tres anys més tard per reprendre els perso-

natges poc després d'on havia acabat la primera part. Ara, un cop destruïda la fortalesa dels dolents (l'Estrella de la Mort), els rebels havien de lluitar i amagar-se de la terrible ira de Darth Vader. Això sí, s'afegien noves incorporacions al ja nombros grup de protagonistes, com la del rebel Lando Calrissian (Billy Dee Williams) o la

del mestre Yoda (excel·lent prodigi de titella que es nodria de l'animació i de la veu de Frank Oz).

El guió de Lawrence Kasdan i Leigh Brackett era molt més arrodonit que no pas l'anterior, i en resultava, per tant, un film molt més interessant i fosc. "En el fons –diu Torres–, aquesta segona part és la més pessimista: d'alguna manera se suposa que guanyen els dolents: Han Solo, el congelen; a Luke, li tallen una mà i, a la batalla de Hoth, el planeta gelat, les forces de l'Imperi infligeixen una derrota increïble als rebels". I, malgrat tot, és el film preferit dels fans perquè, per sort, Lucas hi va poder exercir ben

Dos exemplars de 'The Force' i 'Dark Side'. Dues publicacions especialitzades en la saga gràcies a les quals els fans del Club Star Wars estan perfectament informats de les novetats de la sèrie.

wookie copilot del *Falcó Mil·lenari* Chewbacca, que tenien l'ajuda

del misteriós Obi-Wan Kenobi, interpretat per un rigorós Alec Guinness. Mentrestant, al costat fosc de la Força, hi trobàvem Peter Cushing interpretant el Grand Moff Tarkin, i David Prowse darrere el casc fosc de Lord Darth Vader, el malvat per antonomàsia, eternament vestit de negre i capaç d'eliminar adversaris només amb el poder telepàtic de la Força.

Un negoci rodó. A George Lucas, se li pot retreure que no sigui un bon director o un bon guionista, però allò que ningú no pot negar-li és que sigui un comerciant nat. Quan Lucas va vendre la seva idea a la Fox, hi va afegir una clàusula

ARXIU

R2-D2 és un dels personatges més reconeixibles de la sèrie. Els androïdes C-3PO i R2-D2, a més de ser inseparables, tenen un protagonisme superior a molts personatges humans de la saga.

poc la seva influència infantilitzadora i en va deixar la direcció a les mans d'Irvin Kershner.

En els tres anys que van d'una pel·lícula a l'altra Lucas havia creat la ILM (Industrial Light & Magic), empresa que havia de realitzar els efectes especials de les dues parts restants i que amb el temps va esdevenir la millor del ram, creadora, entre més coses, dels dinosaures quasi reals de *Parc Juràssic*, del dolent de metall líquid de *Terminator 2* o de la perfecta fusió entre Tom Hanks i les personalitats històriques de *Forrest Gump*.

Una saga feta a mida. Els nombrosos errors de coherència entre les distintes pel·lícules de la saga deixen veure que Lucas ha anat creant la sèrie sobre la marxa, afegint-hi o modificant-ne les línies argumentals segons com li convenia. El mal és que, a diferència d'algunes altres sagues (com *Star Trek* o *Babylon 5*), els fans de *Star Wars* en saben tant, sobre la sèrie, com Lucas o més. Fins i tot s'aprenen de memòria les enciclopèdies sobre la saga que expliquen la vida sencera de personatges que, a la pantalla, tan sols hi apareixen uns segons. Es per això que, de l'argument d'aquesta trilogia inicial, ja se'n sap des d'un principi el final. I és clar, les dues noves remeses

que falten, els episodis II i III, hauran d'introduir noves sorpreses per mantenir engrescats els seguidors.

El retorn del Jedi (1983) té el dubtós honor de ser la més fluixa de tota la sèrie i, encara que Lawrence Kasdan en el guió i Richard Marquand en la direcció, van intentar d'arreglar-ne les línies argumentals com van poder, la mà de Lucas va ser molt més forta i va acabar imposant-hi escenes purament anecdòtiques i un centenar de personatges episòdics d'escàs relleu (amb l'única finalitat, confessada per Lucas mateix, de reproduir-ne després el ninot corresponent i fer encara més *merchandising*). També va ser l'ocasió de conèixer uns éssers que no hi ha cap fan de la saga que pugui veure: els ewoks, una mena d'ossos de peluix que, segons Torres, són "detestats" pels fans de *Star Wars*.

Provant de lligar tots els caps a corre-cuita, Lucas va crear un guió avorrit, farcit de solucions artificioses: si en la remesa anterior descobríem que Darth Vader era el pare de Luke, ara s'afegia a la família Leia, que resultava que n'era germana bessona. A més, es va imposar un final feliç fos com fos, i així el terrible Darth Vader, que en els episodis anteriors havia restat impertorbable, encara que veiés sofrir els seus propis fills, ara aconseguia d'evitar l'influx del costat fosc de la Força i es redimia davant els ulls incrèduls del seu fill i dels espectadors, que no reaccionaven en veient aquest final tan sospitosa-ment feliç.

Després d'aquesta remesa va arribar una època de sequera total. Els fans estaven desmoralitzats, Lucas sempre havia assegurat que enllestiria les altres parts de la trilogia, però els indicis de nous capítols no arribaven. Els va quedar el consol de seguir la saga a través de les novel·les..., per més que Lucas sempre assegurava que tot allò que sortia a les novel·les no per força havia d'alimentar els arguments d'hipotètics films posteriors, en cas que es fessin. "De l'any 1985 al 1990 no hi va haver res de res, cap notícia, cap material —recorda Pedro Torres—: molta gent que era fan de la sèrie es va donar de baixa del

club, es va desil·lusionar. Els qui vam continuar, ara sabem de segur que, si vam superar aquella època negra, ja en serem fans per sempre més".

A partir del 1995, el Club Star Wars Espanya es va donar d'alta com a associació de forma oficial a la Generalitat de Catalunya, i actualment ja té més de 500 socis afiliats a tot l'estat. "Evidentment, n'hi ha més clubs, com el d'Alacant, el de Palma, o el de Valladolid, però actuen com a subseus nostres. A la gent, quan s'hi apunta, li fem un carnet amb el nom del seu personatge favorit (els més escollits són Darth Vader i Han Solo), i rep cada mes la revista que fem, *Dark Side*". Hi ha també una altra publicació al mercat, anomenada *The Force*, però que a més de tractar del món de *Star Wars*, també parla d'alguns altres films de ciència-ficció.

Per refrescar la memòria, i també com a aperitiu del que s'esdevindrà en la nova trilogia, el Club Star Wars va organitzar, el dia 8 de maig, la Tercera Convenció Star Wars a Barcelona, que va ser un èxit de públic. S'hi van presentar els productes que sortiran al mercat aquest any, les novel·les, les joguines, els còmics o els videojocs i moltes coses més. També s'hi van projectar tràilers i documents inèdits de la saga, hi va haver conferències i col·loquis, i un final de festa amb concurs de disfresses inclòs.

L'estrena, l'any 1997, de la nova versió *remasteritzada* i retocada de la trilogia originària va ser una comprovació per a Lucas de l'estat d'ànim dels fans i de la impaciència que tenien de rebre noves dosis de la mateixa cosa de sempre. Així, quan es va anunciar que el creador de la saga la tornava a reprendre, les especulacions es van disparar, especialment a Internet, on el gran nombre de webs dedicades a *Star Wars* fa impossible de controlar tot el material que s'hi dedica. Es va assegurar que Kenneth Branagh hi faria d'Obi-Wan Kenobi, Kate Winslet de reina Amidala, Morgan Freeman de Qui-Gon Jinn, i Charlton Heston de Yoda (!). Al final, res de tot això. A *Episodi 1: L'ame-*

naça fantasma és l'escocès Edward McGregor qui fa el paper d'Obi-Wan, i Natalie Portman de reina Amidala, els quals ja han confirmat la seva participació en les dues remeses següents. El paper de Qui-Gon Jinn, l'encarregat d'ensinistrar els joves Obi-Wan i Anakin Skywalker –futur Darth Vader–, ha recaigut en Liam Neeson, mentre que l'agraït paper de superdolent, Darth Maul, l'interpreta l'expert en lluites marcials Ray Park. Han estat quatre anys de feina dura (dos dels quals dedicats exclusivament a la postproducció dels 1.700 efectes especials, que s'han endut una bona part dels 18.000 milions de pessetes que ha costat la fantasia) i de molta promoció, que es va anar subministrant amb comptagotes a través de tots els fronts possibles. El fenomen va caure als Estats Units com una bomba de rellotgeria, i ja els tràilers promocionals batien rècords d'audiència, fins i tot amb espectadors que, després de veure el tràiler, sortien del cinema perquè no els interessava el film que s'hi oferia. Evidentment, aquesta nova remesa, estrenada als EUA el passat 19 de maig, va batre tots els rècords de taquilla el primer cap de setmana. Ja veurem què passa quan s'exhibirà entre nosaltres.

De moment, Lucas ha imposat unes condicions draconianes als cinemes que vulguin projectar el seu film: si es tracta d'una multisala, s'haurà de projectar a la més gran i més ben equipada tecnològicament, cosa que implica la instal·la-

ARXIU

ció del seu propi sistema de so anomenat THX; l'exhibició haurà de durar com a mínim de vuit a dotze setmanes; tampoc no es projectaran més de vuit minuts de tràilers abans del film, i no es permetrà l'accés als cinemes amb entrades de favor (invitacions, projeccions de premsa, etc.) durant les vuit primeres setmanes.

El veredict de la crítica, després de veure la pel·lícula, ha estat força desigual. I encara que Lucas ja havia avisat que havia fet un film pensant en la mentalitat d'un públic de tretze anys, els crítics no s'hi han sentit identificats i l'han qualificat de videojoc gegantí, ple d'efectes especials espantosos i de pobríssimes interpretacions dels actors. "Sospito que Lucas s'interes-

sa més pels extraterrestres que no pas pels humans, més per la direcció artística que no pas per la direcció d'actors...", escrivia Richard Corliss a la revista *Time*. Encara que en un any en què un film com *The Matrix* ofereix un nou estil d'efectes visuals i de fantasia contemporània, els de Lucas comencen a resultar massa infantils. Esperem que, en les remeses següents (el 2002 arribarà *Episodi 2: L'inici de l'Imperi*, i el 2005 *Episodi 3: La caiguda de l'Imperi*), i al marge dels avenços tecnològics que ja s'anuncien (Lucas vol prescindir del cel·luloide i rodar directament en imatge digital), hi hagi uns arguments amb més cara i ulls.

El Yoda va ser un dels millors encerts de la segona part de la primera trilogia, 'L'imperi contraactaca'. Fins ara, aquesta ha estat la millor pel·lícula de *Star Wars*.

Guillem Medina

Com aconseguir les pel·lícules d'EL TEMPS

Subscriptors:

- Demanant-les per telèfon al 902 13 10 25 (o al 00 34 963 524 869 des de fora de l'Estat espanyol)

No subscriptors:

- Demanant-les al quiosc
- O bé retallant aquest anunci i enviant-lo a EL TEMPS (Av. Baró de Càrcer, 40. 46001 València) amb les vostres dades (nom, adreça i telèfon)

Preu: 800 ptes. per video +375 ptes. de despeses de lliurament

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Consell de Mallorca
Cultura i patrimoni

LAUREN
VIDEO HOGAR

EL TEMPS
15